

สรุปสาระสำคัญ (ร่าง) แนวทางการประเมินพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษเบื้องต้น (Preliminary Assessment)

การประเมินพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ (Site Assessment) ประกอบด้วยการดำเนินงานหลัก ๆ ได้แก่ การบ่งชี้พื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ (Site Discovery) การประเมินพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษเบื้องต้น (Preliminary Assessment: PA) และการตรวจสอบพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ (Site Inspection: SI) เพื่อบ่งชี้พื้นที่ปนเปื้อนมลพิษที่คาดว่าจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพของมนุษย์และสิ่งแวดล้อมตามอันดับความสำคัญ สำหรับการประเมินพื้นที่อย่างละเอียดเพื่อการตัดสินใจฟื้นฟูพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ (Site Characteristics) ต่อไป

แนวทางการประเมินพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษเบื้องต้นนี้จัดทำขึ้นสำหรับหน่วยงานของรัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้องกับการจัดการพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ นำไปใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานประเมินพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษเบื้องต้นให้เป็นระบบและเป็นแนวทางเดียวกัน กระบวนการประเมินพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษเบื้องต้น ประกอบด้วย การทบทวนข้อมูลที่เกี่ยวข้อง การสำรวจพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ การสัมภาษณ์ผู้แทนชุมชน การประเมินผลและให้คะแนน การประเมินพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษเบื้องต้น และการจัดทำรายงานสรุปผลการประเมินพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษเบื้องต้น

วัตถุประสงค์ของการประเมินพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษเบื้องต้น เพื่อจำแนกพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพของมนุษย์และสิ่งแวดล้อมในระดับต่ำหรือไม่มีเลยออกจากพื้นที่ที่ต้องได้รับการตรวจสอบพื้นที่เพิ่มเติม ซึ่งจะนำไปสู่กระบวนการจัดการพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษในขั้นตอนการประเมินพื้นที่อย่างละเอียดเพื่อการตัดสินใจฟื้นฟู อันมีเป้าหมายหลักคือการลดผลกระทบต่อสุขภาพอนามัยมนุษย์และสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ และถูกต้องตามหลักวิชาการ

การบ่งชี้พื้นที่ปนเปื้อนมลพิษมีเป้าหมายเพื่อการบ่งชี้พื้นที่ปนเปื้อนมลพิษที่อาจมีความเสี่ยงต่อสุขภาพมนุษย์และ/หรือสิ่งแวดล้อม โดยบ่งชี้ว่าควรมีการตรวจสอบพื้นที่เพิ่มเติมอันเนื่องมาจากการใช้ประโยชน์ในพื้นที่หรือบริเวณใกล้เคียง และบ่งชี้ว่าเป็นพื้นที่ที่ไม่ต้องดำเนินการตรวจสอบเพิ่มเติม เนื่องจากไม่มีความเสี่ยงต่อสุขภาพมนุษย์และ/หรือสิ่งแวดล้อม จากการรวบรวมข้อมูลเบื้องต้นที่เกี่ยวข้องกับเพื่อการบ่งชี้พื้นที่ปนเปื้อนมลพิษจากรายงานด้านสิ่งแวดล้อม รายงานการร้องเรียน ข้อมูลผลกระทบนอกพื้นที่ ข้อมูลจากพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษที่คล้ายคลึงกัน หลักฐานด้านสีหรือกลิ่นที่แสดงถึงการทรุดโทรม และกิจกรรมในพื้นที่หรือพื้นที่ใกล้เคียงทั้งในปัจจุบันหรืออดีต โดยใช้ข้อมูลจาก

การประเมินพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษเบื้องต้น มีเป้าหมายได้แก่ การรวบรวมและทบทวนข้อมูลในอดีตและปัจจุบันที่เกี่ยวข้องเพื่อบ่งชี้สารปนเปื้อนและสภาพสิ่งแวดล้อมที่อาจพบการปนเปื้อน และเพื่อแจกแจงลักษณะของพื้นที่เบื้องต้นสำหรับการวางแผนการตรวจสอบพื้นที่ หากขั้นตอนนี้บ่งชี้ถึงแนวโน้มการปนเปื้อนสารอันตรายในสิ่งแวดล้อมควรดำเนินการตรวจสอบพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษต่อไป โดยมีวิธีการดำเนินการ ได้แก่ การรวบรวมและทบทวนข้อมูลเกี่ยวกับพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษและสิ่งแวดล้อมโดยรอบ ทั้งนี้ ข้อมูลที่จำเป็นสำหรับการประเมินพื้นที่เบื้องต้น ประกอบด้วย ข้อมูลพื้นฐานของพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ เช่น สถานที่ตั้ง ประวัติความเป็นเจ้าของ ชนิดของการใช้ประโยชน์พื้นที่ มีการใช้งานหรือไม่ ขนาดของพื้นที่ สภาพแวดล้อม และการใช้ประโยชน์ที่ดินหลัก ๆ ในบริเวณใกล้เคียง เป็นต้น และข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งกำเนิดมลพิษและผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นผ่านเส้นทางการรับสัมผัสสารแต่ละเส้นทาง

การทบทวนข้อมูลที่เกี่ยวข้องสำหรับการประเมินพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษเบื้องต้น ประกอบด้วย การศึกษา รายงานการศึกษาความเป็นไปได้ของโครงการ รายงานวิเคราะห์ผลกระทบสิ่งแวดล้อม รายงานเหตุร้องเรียน

และผลการตรวจสอบ รายงานเกี่ยวกับน้ำใต้ดินและธรณีวิทยา ภาพถ่ายทางอากาศ แผนที่แสดงภูมิประเทศ และลักษณะทางธรณีวิทยา ผังบริเวณแสดงที่ตั้งจุดต่างๆ เป็นต้น ทั้งนี้ ข้อมูลควรครอบคลุมจุดที่ตั้งของแหล่งน้ำผิวดิน แหล่งประมง พื้นที่ชุ่มน้ำ สิ่งแวดล้อมอ่อนไหว ทำเลที่ตั้งของบ่อน้ำดื่มสาธารณะและแหล่งน้ำดิบเพื่อการบริโภค ประชากรที่ใช้น้ำประปา ประชากรที่อยู่อาศัยในบริเวณใกล้เคียงของพื้นที่ สภาพใต้ดินของพื้นที่ ชนิดของสารปนเปื้อนที่อาจพบ และบริเวณที่อาจพบการปนเปื้อน

การสำรวจพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษ เป็นการสังเกตการณ์พื้นที่ปนเปื้อนมลพิษและสิ่งแวดล้อมโดยรอบและเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมสำหรับการประเมินพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษเบื้องต้น เพื่อยืนยันข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนการทบทวนข้อมูลและเพื่อบ่งชี้สภาพพื้นที่ที่ยังไม่พบจากการทบทวน การเดินตรวจสอบสถานที่ที่จะช่วยบ่งชี้บริเวณที่อาจเกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม เช่น หลุมตาย ระบบนิเวศที่สำคัญ การพบการรั่วไหล/ชะ/รั่วซึม/ปลดปล่อยสารปนเปื้อน เป็นต้น

การสัมภาษณ์ผู้แทนชุมชน การสัมภาษณ์เป็นการผสมผสานข้อมูลที่ได้จากการทบทวนข้อมูลและการสำรวจพื้นที่ซึ่งจะช่วยบ่งชี้ช่องโหว่ที่อาจพบจากสองขั้นตอนข้างต้น โดยสอบถามข้อมูลจากผู้นำชุมชนและประชาชนที่อยู่ในพื้นที่และบริเวณใกล้เคียง และควรสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการของเสียอันตรายในอดีตและปัจจุบัน รวมทั้งปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ผ่านมา เช่น เคยมีการรั่วไหลในพื้นที่หรือไม่ เคยมีปัญหาเกี่ยวกับการปนเปื้อนสารอันตรายของบ่อน้ำในพื้นที่หรือไม่ เคยมีข้อร้องเรียนจากผู้ที่อยู่อาศัยอยู่ใกล้เคียง จากปัญหากลิ่นไม่พึงประสงค์ หรือผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมประเภทอื่น ๆ หรือไม่ เป็นต้น

การประเมินและให้คะแนนพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษเบื้องต้น โดยกรอกข้อมูลในใบคะแนนการประเมินพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษเบื้องต้น พร้อมทั้งประเมินผลและจัดทำคะแนน เพื่อประเมินศักยภาพความเป็นอันตรายของพื้นที่ปนเปื้อนและพิจารณาถึงความจำเป็นในการดำเนินการใด ๆ กับพื้นที่ดังกล่าว ข้อมูลผลการประเมินพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษเบื้องต้นจะช่วยบ่งชี้ว่าควรดำเนินการในขั้นตอนการตรวจสอบพื้นที่ต่อไปหรือไม่จำเป็นต้องดำเนินการใด ๆ พร้อมทั้ง อาจช่วยจัดลำดับความสำคัญในการตรวจสอบพื้นที่โดยพิจารณาจากผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นต่อสุขภาพมนุษย์และสิ่งแวดล้อม โดยใช้ข้อมูลจากปัจจัยต่าง ๆ ที่รวบรวมจากขั้นตอนการประเมินเบื้องต้นในแต่ละเส้นทางการรับสัมผัสสารจากสิ่งแวดล้อม (น้ำใต้ดิน น้ำผิวดิน ดินและอากาศ) ดังนี้

ปัจจัย
โอกาสในการปลดปล่อยสารปนเปื้อน (Likelihood of Release: LR) ได้แก่ ข้อมูลจากการพบหลักฐานการปลดปล่อยมลพิษหรือข้อมูลแวดล้อมที่บ่งชี้โอกาสที่อาจเกิดการปลดปล่อยมลพิษสู่สิ่งแวดล้อม
คุณลักษณะของเสียอันตราย (Waste Characteristics: WC) ได้แก่ ข้อมูลความเป็นพิษ และปริมาณกากของเสียอันตราย
ผู้ที่อาจได้รับผลกระทบ (Targets: T) ได้แก่ ประชาชน หรือสิ่งแวดล้อมอ่อนไหวที่อาจได้รับผลกระทบจากการปลดปล่อยมลพิษสู่สิ่งแวดล้อม ในแต่ละเส้นทางการรับสัมผัสสารดังนี้ <ul style="list-style-type: none"> - น้ำใต้ดิน: แหล่งน้ำดื่ม - น้ำผิวดิน: แหล่งน้ำดื่ม ปลาและสัตว์น้ำ (ห่วงโซ่อาหาร) และแหล่งน้ำที่มีความอ่อนไหวทางสิ่งแวดล้อม - ดิน: ประชาชน และสิ่งแวดล้อมอ่อนไหว - อากาศ: ประชาชน และสิ่งแวดล้อมอ่อนไหว

การจัดทำรายงานข้อมูลคุณลักษณะของพื้นที่ที่ได้จากการทบทวนข้อมูลในอดีตและปัจจุบัน ประกอบด้วย ข้อมูล โดยทั่วไป รายงานการประเมินพื้นที่ปนเปื้อนมลพิษเบื้องต้น ประกอบด้วยงาน ๓ ประเภท ได้แก่ แบบฟอร์มสรุปข้อมูล รายงานเชิงบรรยาย และใบคะแนน โดยรายงานเชิงบรรยาย ประกอบด้วย รายละเอียด พื้นที่ปนเปื้อน คุณลักษณะของเสียอันตราย การประเมินเส้นทางการสัมผัสสารปนเปื้อน และผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมผ่านทางน้ำใต้ดิน น้ำผิวดิน อากาศและดิน